

“L’oportunitat hi és, perquè el lideratge el té l’esquerra ‘abertzale’ política i no ETA”

Els dos partits majoritaris de l'estat espanyol han dit que no són partidaris de la negociació. És creïble, aquesta negativa tan rotunda?

—Jo la considero certa. No tinc cap dada per a pensar que, si més no a curt termini, ni per part del govern ni per part dels principals partits, ha de canviar la seua posició de no parlar, no dialogar i facilitar aquesta oportunitat que s’ha obert amb el comunicat d’ETA.

—Hi ha hagut vegades que les converses govern espanyol - ETA, en el moment que es produïen, eren secretes.

—Sí, però si aquesta vegada és així, em trec el barret davant de les persones que gestionen aquest diàleg, perquè sempre hi havia hagut alguna mena d’informació i aquesta vegada res no fa pensar que hi haja converses o contactes, ni secrets ni oficinosos.

—Els consideren que les treves anteriors foren trampes perquè ETA es rearmara. És una excusa?

—Jo puc, fins i tot, arribar a entendre per què es diu això, encara més tenint en compte l’experiència del 2006. Però és una anàlisi incorrecta en aquests moments, perquè si hi ha alguna cosa que diferencia aquesta oportunitat de les anteriors és que el lideratge el té *ezkar abertzalea*, l’esquerra *abertzale* política, i no pas ETA. A les anteriors sempre havia estat ETA, que exercia aquest paper de líder i garant del procés. És una dada molt important a tenir en compte i és la principal oportunitat i el principal motiu d’esperança.

—Què ha de fer l’esquerra independentista ara que l’estat es mostra tancat al diàleg?

—Si hem arribat a aquesta oportunitat ha estat gràcies a la feina de l’esquerra *abertzale*, la que han impulsat des de l’octubre del 2009. Si es manté i s’aprofundeix aquesta estratègia no hi ha res que em faci pensar que no es

Paul Ríos, coordinador de Lokarri, una xarxa ciutadana pacifista que treballa per resoldre el conflicte basc, veu diferències esperançadores entre l’actual procés i el del 2006.

poden produir avenços. Crec que han de reforçar la seva defensa de les vies exclusivament pacífiques, polítiques i democràtiques. I han de reforçar la col·laboració amb més agents i partits. Crec que s’ha de continuar insistint en la petició a ETA que elimine l’obstacle de la violència de la manera més nítida i clara possible. Ha fet un primer pas, però l’hauria d’acompanyar amb noves passes que generaren més confiança.

—Parleu de col·laboració amb més partits. Quins?

—No vull ficar-me en qüestions polítiques, però tota mena de col·laboració amb partits diferents és interessant perquè és un exercici de diàleg i consens que va facilitant el camí. Crec que han de buscar aliances, en primer lloc, per reivindicar que hi haja un procés

de diàleg i de final de la violència que siga viable, i també per reivindicar el dret que té —que nosaltres defensem que té— l’esquerra *abertzale* de participar en la vida política en igualtat de condicions.

—Els partits estatals demanaran que l’esquerra independentista condemne la violència d’ETA.

—En circumstàncies com aquestes, en què el govern i els principals partits són fitxes fixes en aquest tauler, cadascú ha de fer tot allò que tinga a l’abast per canviar la situació i obligar que aquestes peces fixes es moguen. En aquest sentit si l’esquerra *abertzale* manté la defensa de les vies pacífiques, polítiques i democràtiques, i ho explica d’una manera nítida a la ciutadania, es pot crear un corrent d’opinió molt

majoritari favorable a aprofitar l'oportunitat i que els governs facen passes per aprofitar-la. Això els correspon de fer a ells i hi hem de contribuir tots els qui defensem que hi haja un final dialogat.

—**Vosaltres, Lokarri, que fareu ara?**

—La nostra contribució ha d'anar en dos sentits. En l'àmbit més discret, hem de continuar la tasca de generar confiança entre els partits —perquè sense confiança és molt difícil que un procés pugui ser viable— i, socialment, la nostra intenció és mantenir informada i mobilitzada la ciutadania perquè estem convençuts que la millor xarxa de seguretat per a evitar que hi haja una reculada és la voluntat de la societat basca en favor de la pau, els drets humans, el diàleg, l'acord i la convivència. Aquestes són les dues tasques en què ens centrarem els dos mesos vinents, tot esperant nous esdeveniments que vagen reforçant aquesta oportunitat i que vagen fent créixer l'ànim social per aconseguir que aquesta oportunitat siga la definitiva.

—**La llei de partits ha posat bona part de l'esquerra independentista al marge de la vida política o, directament, a la presó. Tenen marge de maniobra les actuals formacions polítiques?**

—Un procés no podrà ser viable mentre l'obstacle de la violència no desaparega d'una manera irreversible i mentre l'esquerra *abertzale* no siga legalitzada. Nosaltres diem —i ho defensàvem abans del comunicat d'ETA— que tenen tot el dret de ser legals i de participar en la vida política, però en aquests moments això es converteix en una prioritat. S'hi pot contribuir en dos sentits. L'esquerra *abertzale*, aprofundint aquesta aposta per les vies pacífiques, polítiques i democràtiques, pot fer noves passes que dificulten l'aplicació de la llei de partits. I, en segon lloc, el conjunt de la ciutadania basca hauria de defensar i reivindicar el seu dret de ser legals, de tenir representació i de participar igual que la resta de partits.

—**La internacionalització de conflicte sembla una clau en el comunicat d'ETA. És una lliçó d'anteriors fracassos?**

—En processos anteriors també hi va haver participació de la comunitat internacional i, fins i tot, si ho mirem objectivament, el 2006 potser la cobertura internacional era més gran que no ara. En el cas actual, el suport internacional aconseguí fins ara pot influir perquè el govern canvie la seua posició, però també representa un coixí de seguretat. M'explique: ETA és coneixedora d'aquest suport internacional; ETA sap que ha costat molt d'esforç aconseguir-lo i és conscient que, si fa marxa enrere i torna a la violència, pot trobar-se que sectors internacionals que ara els donen un cop de mà, demà deixen d'ajudar-los, i fins i tot poden situar ETA en una situació encara més complicada que l'actual. Per tant, crec

que en la mesura que es mantinga aquest suport ens dóna tranquil·litat i esperances.

—**En el procés del 2006 va haver-hi més suport internacional?**

—Sí, perquè hi havia més entitats internacionals contribuint al diàleg i cal recordar que també el Parlament Europeu s'hi va pronunciar. En aquests moments això no ho tenim. Però sí que hi ha un grup significatiu de personalitats molt rellevants a l'àmbit internacional, com ara els qui van signar la declaració de Brussel·les, que estan disposats a ajudar si s'atenen les crides que han fet: en primer lloc a ETA, perquè faça un alto-el-foc permanent i verificable, i, en segon lloc, al govern perquè done una resposta adient.

—El comunicat d'ETA deia: “A aquesta [la comunitat internacional] li fem una crida perquè responga amb responsabilitat històrica a la voluntat i al compromís d'ETA, perquè prenga part en l'articulació d'una solució duradora, justa i democràtica a aquest secular conflicte polític.” Reclamen més suport internacional?

—Supose que sí, però tampoc no sóc gaire expert a analitzar els comunicats d'ETA tan al detall. Supose que ETA hauria de saber que ja hi ha un suport internacional a una solució dialogada perquè s'arribe a una pau estable i duradora. ETA hauria d'atendre i donar resposta a allò que demana la comunitat internacional i, tot i que penso que és molt important el pas que va fer amb el comunicat del diumenge 5 de setembre, crec que encara pot ser més clara a l'hora de transmetre que la fi de la violència és irreversible i que no serà cap obstacle en el futur.

—Aquest procés s'assembla al que va tenir lloc a Irlanda del Nord?

—Fa de mal de dir. Més enllà de semblances voldria destacar que hi ha uns principis bàsics que serveixen tant per al procés d'Irlanda com per al d'aquí o per a qualsevol altre arreu del món.

—Quins?

—Hi ha dues grans idees. Perquè un procés de diàleg siga viable s'ha de desenvolupar en unes condicions òptimes i això exigeix que desaparega tota mena de violència i d'amenaça —o, com diuen els principis Mitchell, qualsevol “amença amb l'ús de la

violència”. En segon lloc, si parlem de processos que tracten de qüestions polítiques, el lideratge ha de correspondre als actors polítics. És molt interessant que a Irlanda el lideratge polític el va assumir el Sinn Fein i ací, per primera vegada, l'esquerra *abertzale* demostra que té el lideratge polític. Si es compleixen aquestes dues premisses, pot passar com a Irlanda que, tot i les dificultats, el procés ha tingut èxit i s'ha avançat en la convivència i la reconciliació.

—A la treva del 2006, hi havia un full de ruta consistent en la consti-

“Crec que una majoria de presos [d'ETA] dóna suport a la nova estratègia”

tució de dues mesos: l'una exclusivament política i l'altra del govern i ETA. Ara passa això mateix?

—És cert això que dieu, però la realitat és que el 2006 van acabar barrejant-se totes dues meses. Això va ser un error que van cometre tant els partits, com ETA, com el govern. Ara hi ha el convenciment generalitzat que abans d'entrar en un procés s'ha de treballar en les condicions que facen viable el procés. Ara es treballa perquè l'obstacle de la violència desaparega i perquè l'esquerra *abertzale* pugua participar en

condicions de legalització. Treballar aquests dos objectius és un salt endavant respecte al 2006 i una estratègia més encertada. Un cop hi haja les condicions perquè siga viable el procés, es pot abordar en unes condicions molt millors. El 2006 la violència amenaçava com una espasa de Dàmocles tot el diàleg i l'esquerra *abertzale* va haver de participar-hi de manera il·legal. Les converses eren secretes, no va haver-hi publicitat, no es va constituir una mesa de partits de forma oficial. L'estratègia actual és més intel·ligent.

—En tots els processos fan un paper —més important o menys— els presos de l'organització armada. Quin paper hi tenen, ara, els presos d'ETA i quin hi han de tenir?

—S'hauria de facilitar un debat entre els presos, també sobre la nova estratègia que desenvolupa l'esquerra *abertzale*, i considere que podrien fer una aportació interessant perquè jo crec —amb les dades que tinc— que una majoria de presos dóna suport a la nova estratègia iniciada. En un futur aquest serà un dels grans temes. Crec que el govern espanyol podria fer ja un gest de distensió posant en llibertat els presos amb malalties inguaribles o els que han complert tres quartes parts de la condemna. Però és evident que no es pot iniciar un procés sense abordar dos temes: que són allunyats dels seus domicilis i que s'haurà d'encarar un procés, sempre complicat, de com donar una sortida a totes aquestes persones en un escenari de pau i acord de pau.

Alex Milian

Cines Babel Vicente Sancho Tello, 10. · València

You will meet a tall dark stranger de Woody Allen

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS : 4,40 € De dilluns a dijous i 6€ cap de setmana. (Cal acompanyar el justificant de pagament)	Si ets lector d'EL TEMPS: 5,60€ de dilluns a dijous 7,60€ vespra de festiu i festius.
--	---

